

Čtrnáctideník o Evropské unii z české perspektivy

V tomto vydání najdete

Výsledky summitu Evropské rady
Pozice ČR k blížící se prověrce společné zemědělské politiky
Zrušení sankcí EU vůči Kubě
Návrh nové evropské směrnice o odpadech

Analýzy

Výsledky summitu Evropské rady

Sylvie Milerová, Marian Zachar

Ve dnech 19. a 20. června se uskutečnil summit Evropské rady v Bruselu, který se zabýval budoucností Lisabonské smlouvy (LS) a dalšími tématy. Ze závěrů předsednictva je patrná snaha nevstoupit do nového krizového období a zmírnit některé přehnané reakce na negativní výsledek irského referenda o LS.

Předseda Komise EU José Manuel Barroso a francouzský prezident Nicolas Sarkozy uvedli, že je nutné, aby ratifikační proces LS pokračoval i navzdory evidentnímu legislativnímu krachu – pro uskutečnění ratifikace je třeba „ano“ všech 27 členských států. Summit se také nesl ve znamení diskuze o možných řešeních patové situace. Irský premiér Brian Cowen se zavázal analyzovat důvody odmítnutí Lisabonské smlouvy a do říjnového zasedání Rady předložit návrhy řešení.

Česká republika si do závěrečného textu prosadila výjimku: „ratifikace v České republice nemůže být dokončena, dokud Ústavní soud nevydá kladné stanovisko o souladu LS s českým ústavním pořádkem“. Situace v České republice je tak nejasná, neboť jak uvedl premiér Topolánek na summitu zemí Visegrádu, ratifikační proces byl u nás přerušen. Zatímco místopředseda vlády Alexandr Vondra preferuje, aby byla LS ratifikována do začátku českého předsednictví.

Mimo LS se řešila i problematika dalšího rozšiřování Unie. Angela Merkel a Nicolas Sarkozy jsou přesvědčeni, že se EU bez LS nemůže dále rozšiřovat. Naopak rakouská ministryně zahraničních věcí Ursula Plassnik spolu se svými střeoevropskými kolegy uvedla, že Chorvatsko a ostatní země západního Balkánu nemohou být prvními oběťmi irského referenda. Nejasná zůstávají jednání s Tureckem během francouzského předsednictví, hlavně kvůli dlouhodobé snaze Francie vytlačit Turecko z přímého členství v EU. Neúspěch Lisabonské smlouvy hraje v tomto případě ve prospěch francouzského záměru. Hrozba pozastavení dalšího rozšiřování tak vytváří tlak na českou vládu, která tuto politiku dlouhodobě podporuje.

Evropští lídři si na summitu našli čas i na diskuzi o stoupajících cenách potravin a paliv. Plán prezidenta Sarkozyho na vytvoření daňového stropu pro pohonné hmoty ale nevyšel, mimo jiné kvůli silnému odporu Německa.

Pozice ČR k blížící se prověrce společné zemědělské politiky

Václav Bacovský

Kdykoli se mluví o reformě Společné zemědělské politiky (SZP), nemělo by se zapomínat, že prostor pro reformy je zásadně omezen finanční perspektivou na roky 2007 - 2013. Ta byla schválena v roce 2005, kdy T. Blair učinil ústupek Francii, která zabránila hlubší reformě SZP. Učinil tak pod podmínkou, že v roce 2008 dojde k revizi SZP. Právě tato revize či prověrka - Health Check - je jednou z priorit nadcházejícího francouzského předsednictví.

Health Check bude vyhodnocovat kroky nastartované reformou z roku 2003 v kontextu nových výzev (klimatické změny, biopaliva, růst cen potravin). Politické důsledky navrhované prověrky SZP byly diskutovány na Radě EU v březnu. ČR se tehdy jako jediná spolu s Lotyšskem zdržela hlasování. Nyní je na stole nový návrh nařízení Komise.

Z českého pohledu je problematická degresivita plateb, pomocí níž chtěla EK změnit stav, kdy 80% dotací čerpá pouze 20% podniků (většinou těch největších). Jelikož v ČR převládají právě velké farmy (velikost průměrné farmy: EU 29 ha, Francii 42 ha, Polsko 8,7 ha, ČR 129 ha), redukce přímých plateb by se promítla poměrně drastickým způsobem: týkala by se poloviny podniků a více než 90% zemědělské půdy. ČR tak chce upozornit na nerovný dopad principu degresivity u různých členských zemí, podporu chce hledat například u Velké Británie.

Otázek spojených s revizí je celá řada. ČR má např. zájem na ponechání systému SAPS (dotace na plochu), snížení administrativní zátěže (odstranění některých principů tzv. Cross Compliance), či sladění podpor pro biopaliva.

Revize SZP vyvolá střet různých členských států, zejména Francie a Británie. Předpokládané přijetí Lisabonské smlouvy (zavádí proceduru spolurozhodování v SZP) tvořilo tlak na ukončení prověrky v roce 2008. Po jejím krachu však může revize přejít až do českého předsednictví, což by prosazování našich zájmů určitě nesvědčilo.

Zrušení sankcí EU vůči Kubě

Jan Potucký, Michal Vít

Na zasedáních Rady 19. a 23. června schválili ministři členských zemí EU zrušení politických sankcí vůči Kubě. Vstřícnost Unie vůči komunistické Kubě je dána nástupem Raoula Castra do vedení země a snahou motivovat jej k demokratizaci režimu. Evropská unie tímto krokem také potvrdila očekávanou změnu sankční politiky, která se díky silícímu vlivu Číny v regionu a podpoře Venezuely kubánskému režimu stávala stále více neefektivní. Zároveň EU splnila podmínku pro zahájení dalších oficiálních rozhovorů s představiteli současného režimu.

Chce-li Kuba i nadále zachovat trend nižších omezení musí však podle EU splnit tři podmínky: propustit všechny politické vězně (do té doby umožnit kontroly ve věznicích mezinárodními organizacím), povolit přístup k internetu a umožnit evropským delegacím setkání nejen s vládními činiteli, ale také s opozicí.

Proti rozhodnutí o formálním odstranění sankcí se stavěly zejména Česká republika a Švédsko. Obě země však nakonec na nátlak Německa ustoupily. Ministr zahraničí ČR Schwarzenberg prohlásil, že je čas přijmout zodpovědnost za skutečně „aktivní politiku“ vůči Kubě. Zároveň zdůraznil, že Praha, která dlouhodobě dění na Kubě sleduje, je připravena jednat v případě nedodržování daných podmínek z kubánské strany.

Na smířlivější přístup Unie negativně reagovaly USA. Podobně kubánští disidenti vyjádřili obavu, že omezení sankcí vyvolá jenom větší agresi vlády vůči opozici.

Návrh nové evropské směrnice o odpadech

Petr Hajný, Jan Potucký

Produkce odpadu neustále vzrůstá - při pokračování současného trendu bude EU v roce 2020 vytvářet téměř o 45% odpadů více než dnes. V některých zemích vyvolala otázka odpadů i masivní protesty. Také Česká republika v minulosti čelila přílivu odpadu ze zahraničí kvůli zdejší nižší ceně jejich zpracování.

Možnosti, jak řešit problémy s odpadem, jsou v podstatě čtyři: snížení produkce, zvýšení recyklace, spalování a konečně ukládání odpadu na skládky, pod zem či do moře. Nejméně ekonomicky náročným způsobem se jeví ukládání odpadu pod zem, neekologičtějším naopak důkladné třídění a recyklace. Zvláštní kategorií tvoří jaderný odpad a jeho uskladnění.

Unie si je závažnosti tohoto problému vědoma, což dokazuje směrnice nově schválená Evropským parlamentem stanovující závazné cíle ohledně recyklace odpadů do roku 2020. Původní návrh počítal s poloviční recyklací komunálního odpadu a se 70% recyklací stavebního a demoličního odpadu. Konečné dohody bylo nakonec dosaženo jen u vybraných materiálů - v případě komunálního odpadu se jedná o sklo, papír a kovy.

I tak je současná dohoda pokládána za úspěch. Podle komisaře pro životní prostředí Stavrose Dimase musí Evropská unie začít odpad chápat ne jako břemeno, ale jako „hodnotný zdroj“, který lze dále využívat. Česká republika dohodu vítá a brzy začne s přípravou odpovídající národní legislativy. Ministerstvo životního prostředí by ji mělo předložit na podzim k veřejné diskusi a do konce roku vládě.

Komentované zprávy

Přijetí návrhu Komise na Small Business Act

Dlouho očekávaný návrh Komise, tzv. Small Business Act, přináší podporu malým a středním podnikům prostřednictvím pozitivní diskriminace tak, aby podpořil jejich konkurenceschopnost. Při zavádění nových pravidel pro podnikání bude uplatňován princip „think small first“ - „mysli nejdříve na malé“. V ČR se návrh setkal s kladnou odezvou zejména ze strany Hospodářské komory ČR. Více

Unijní registr lobbyistů

Evropská komise přišla s dlouho očekávaným registrem společností, které hájí své zájmy v Bruselu. Registr zatím nesklízí mnoho pozitivních ohlasů, neboť je založen jen na dobrovolnosti, týká se pouze firem a ne jednotlivých lobbyistů a nespecifikuje žádné výhody figurování v registru. V ČR dosud podobný registr neexistuje, přitom by mohl v budoucnu znamenat postupné stanovení mantinelů pro lobbying. Více

EU uvalila nové sankce na Írán

Nové sankce, na kterých se dohodly EU s USA, zmrazují zahraniční rezervy a kapitálová aktiva íránské banky Bank Melli, která je zmiňována v souvislosti s íránským jaderným programem. EU rozhodla o zostření sankcí OSN z roku 2006 po neúspěchu jednání Vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku Javieru Solany s íránskými představiteli. Více

ČR kritizována ve zprávě Agentury EU pro lidská práva

Zpráva hodnotí legislativní rámec a praktickou činnost úřadů v boji proti rasismu a xenofobii v členských státech. Nejlepšího hodnocení dosáhla Velká Británie. České republice je vytýkáno, že jako jediná země Evropské unie nemá antidiskriminační zákon a také dosud nezřídila úřad, který by dohlížel na rasovou rovnost. [Více](#)

Tipy na publikace

University of Cambridge

Článek Geoffreyho Edwardse „[The New Member States and EU Foreign Policy Making](#)“ mapuje přístup členských zemí, které do Unie vstoupily v roce 2004, k adaptaci v prostředí společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP). Analýza na konkrétních příkladech poukazuje na změnu ve vyjednávacích taktikách, v navazování spojenectví nebo v oblasti zájmu SZBP. Autor se např. domnívá, že vyšší názorová diverzita spojená s narůstajícím počtem členských států s odlišnými zájmy paradoxně přispívá ke zefektivnění jednání v oblasti SZBP.

Bruegel

Analýza „[A Tale of Two Countries](#)“ se zabývá na příkladě Španělska a Irska evropskou měnovou politikou. Právě tyto státy autoři studie považují za vzorové typy ekonomik eurozóny. Obě země bojují s vysokým přílivem imigrantů, který způsobuje bubliny na trhu s nemovitostmi. Analýza dále popisuje, jak se obě ekonomiky vyrovnávají s puknutím takovéto bubliny, která způsobuje blokaci distribuce růstu na trhu s bytovými investicemi.

Centre for European Reform

Nejnovější studie Huga Brandyho „[EU Migration Policy: An A - Z](#)“ ve formě slovníku srozumitelně přibližuje všechny pojmy související s migrací a přistěhovalectvím v evropském kontextu. Autor neopomíná i jinak tabuizovaná témata jako jsou xenofobie, netolerance vůči přistěhovalcům i obchodování s lidským masem.

Očekávané události

Zahájení předsednictví Francie

Francie se po Slovinsku ujme 1. července předsednictví Rady EU. Svě priority, které se mají týkat zejména posílení vlivu EU jako jednotného aktéra na mezinárodním poli či společné bezpečnostní a imigrační politiky, oficiálně představí francouzský prezident Evropskému parlamentu na zasedání ve Štrasburku 10. července. Více informací bude možno nalézt na oficiálních webových stránkách www.eu2008.fr, které budou spuštěny společně se zahájením předsednictví.

Nová sociální agenda EU

V Bruselu bude 2. července Evropskou komisí představena nová sociální agenda EU, tj. balíček legislativních návrhů v této oblasti. Agenda zaměřující se na tři hlavní principy - možnost, přístup a solidaritu by měla modernizovat dosavadní sociální politiku a reagovat na rychle se měnící sociální a ekonomický sektor, který čelí globalizaci nebo technologickým a demografickým změnám. Agendu bude prezentovat komisař Vladimír Špidla. [Více](#)

„Qui va nourrir le monde?“ („Kdo nakrmí svět?“)

Iniciátorem této konference, která proběhne v Evropském parlamentu v Bruselu 3. července, je Francie. Přítomni budou vysocí evropští představitelé (např. Hans-Gert Pöttering nebo komisařka pro zemědělství a rozvoj venkova M. F. Boel), francouzští představitelé (např. Michel Barnier, ministr zemědělství a rybolovu či Bernard Kouchner, ministr zahraničních věcí) i zástupci z Afriky a

Latinské Ameriky. Pro Českou republiku nabývá téma spolupráce se zeměmi Latinské Ameriky nových rozměrů zejména s ohledem na to, že během svého předsednictví bude v květnu 2009 hostit setkání představitelů EU a Skupiny Rio. Více

Summit G8 v Hokkaido

Role hostitele letos připadla Japonsku, které 7. července přivítá zástupce ostatních zemí G8. Hlavními tématy letošního summitu jsou světová ekonomika, životní prostředí a změny klimatu, rozvoj a Afrika a politické otázky jako např. úsilí o mír. Celého světa, Českou republiku nevyjímaje, se nejvíce dotkne diskuze o snížení emisí skleníkových plynů do roku 2050 na polovinu.

Newsletter vyjadřuje názory autorů. Názory vyjádřené v textu nemusí být nutně stanoviskem Asociace pro mezinárodní otázky.

Koordinátorka projektu: Ivana Jemelková Tajemnice: Lenka Ryjáčková Analýzy: Václav Bacovský, Petr Hajný, Sylvie Milerová, Jan Potucký, Michal Vít, Marian Zachar Komentované zprávy: Andrea Tršová, Michal Vít Tipy na publikace: Katarína Lokšová Očekávané události: Sylvie Milerová, Andrea Tršová Korektury: Lenka Ryjáčková (koordinátorka), Andrea Tršová, Michal Vít Odborná editace: Ivana Jemelková Grafický návrh: Side2 Sazba: Josef Vomáčka Kontakt na redakci: newsletter.ep@amo.cz

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) Žitná 27, 110 00 Praha 1 Tel./Fax: +420 224 813 460 E-mail: info@amo.cz / www.amo.cz

© Asociace pro mezinárodní otázky 2008
